

LANDTMANNABYGGNADER

HUFVUDSAKLIGEN FÖR

MINDRE JORDBRUK

AF CH. EM. LÖFVENSKIÖLD.

STOCKHOLM, 1868. P. A. NORSTEDT & SÖNER, KONGL. BOKTRYCKARE.

Förord till den elektroniska utgåvan

Verket tillhör Kungl. Biblioteket och har scannats där. Det anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i december 2015 av Bert H.

Till Skaraborgs Läns Kongl. Hushållnings-sällskap!

Då Hushållnings-sällskapet visat mig den utmärkelsen, både att uppmana mig till utgifvandet af detta arbete och att redan på förhand dertill erbjuda sitt understöd; så bör det vara min första tanke, att för detta dubbla förtroende, frambära min tacksamhet, — och denna ser Hus-hållnings-sällskapet här, lika hjertlig som min önskan att, åtminstone till någon del, kunna uppfylla Sällskapets anspråk och med detsamma äfven gagna det kära fäderneslandets jordbruk!

Bergatorp i Augusti 1865.

Högaktningsfullt

FÖRFATTAREN.

FÖRETAL.

—

Då landtbyggnadskonsten otvifvelaktigt eger den mest vidsträckta tillämpning och, rätt utbildad, skulle bära de

rikaste frukter för hela den åkerbrukande nationen, ej blott med afseende å sjelfva jordbruket, med hvars utveckling den är så nära förbunden, utan äfven genom det välgörande inflytande den i så hög grad utöfvar på menniskans både själs- och kroppsförmögenheter, samt kreaturens trefnad, för att ej tala derom, huru genom smakfulla byggnadsformer Sveriges hela landtbygd skulle erbjuda en vida angenämare anblick — så hafva vi hoppats att någon fosterlandsvän med större sakkännedom och rikare erfarenhet skulle använda sina krafter på odlandet af ett så tacksamt fält. Men då någon sådan författare ej synes till, hafva vi, under inflytandet af vårt lifliga intresse för denna vigtiga fråga, beslutat åter uppträda inför allmänheten, ehuru det ej sker utan ganska mycken tvekan.

Bland de många ritningar till landtmannabyggnader, som vi lemnat i allmänhetens händer, förekommer visserligen en och annan passande för mindre jordbruk; men största delen äro tillämpliga endast för herregårdarne, hvilka vi ansett böra föregå med godt exempel äfven i byggnadsväg. En stor del af dessa ritningar är också spridd i åtskilliga tidskrifter, der de dock äro besvärliga att uppsöka och med hvarandra jemföra. De ifrågavarande tidskrifterna äro derjemte så kostsamma, att de ej så ofta nedtränga till de mindre bemedlade. Vi hafva derföre, sedan herregårdarnes exempel och den stigande upplysningen hunnit lifva deltagandet för landtbyggnadskonsten, ansett tiden vara inne att taga ännu ett steg framåt, och vilja derföre utgifva en ny följd af samlade ritningar, som till större delen äro ämnade att gagna allmogen samt de små herregårdarne och utgårdarne, hvilka till följe af odlingar och styckningar uppväxa öfver hela riket. Dessa mindre jordbrukare äro ock de, som både utgöra största antalet och mest äro i behof af, att för billigt pris finna en beqväm handledning i ämnet, och detta så mycket mer, som just dessa vanligen ej äro i tillfälle att skaffa sig en vidsträcktare erfarenhet, samt ofta nödgas vara sina egna byggmästare.

Arbetet kommer att, i den ordningföljd som här angifves, upptaga ritningar och beskrifningar öfver torplägenheter och arbetarebostäder på landet; ladugårdar och logar; bond-och socken-mejerier; stallbyggnader; bostäder för hemmansbrukare och på utgårdar; manbyggnader för mindre herregårdar; landthus för ståndspersoner; mindre landthus eller villor; sädesmagasiner; eldrior; fårhus; hönshus; svinhus; redskapshus; afträdeshus med pudrettberedning; smedja; samt slutligen äfven vattenpumpar, hundkojor och klockstaplar m. m. För att lifva hågen för boskapsskötseln, som alltid blir kärnan uti en vårdad landthushållning, vilja vi egna särskild utförlighet åt den klass af ofvannämnda byggnader, som afhandlar ladugårdar och logar, och framlägga derföre en mängd olika inredningar, isynnerhet till fähusbyggnader af alla former, ifrån dem, som egna sig för den större och medelstora landtgården ända ned till torplägenheten, som fordrar utrymme för blott ett par kor och några får.

För framställning af ofvanuppräknade byggnadsritningar hafva vi, jemte en mängd för texten afsedda träsnitt, förelagt oss en samling af omkring 50 taflor, hufvudsakligen upptagande byggnader i sin helhet, eller s. k. hufvudritningar, samt så långt utrymmet medgifvit, äfven förstorade byggnadsdelar eller s. k. detaljer. Dessutom hafva vi ansett behöfligt att, för tydligare framställning i detalj, än hvad som å hufvudtaflorna kunnat ske, äfven framlägga ett antal taflor, hvilka i stor och tydlig skala återgifva såväl de förnämsta till hufvudritningarne hörande delar, som äfven andra goda detaljer både med afseende å konstruktioner och prydnader. Dels för att mera direkt spara den byggande besväret, och dels för att kunna angifva och åskådliggöra ett säkert och, för den i ritning oöfvade, lätt inlärdt sätt att kunna sjelf förstora de till byggnaden passande prydnader, hvilka han önskar använda, hafva vi för afsigt att äfven bifoga några taflor med träprydnader, ritade i naturlig storlek. Förutom beskrifning till taflorna vilja vi, såsom inledning till hvarje klass af byggnader, meddela de särskildta råd och upplysningar, som vi tilltro oss kunna gifva.

Vi söka fylla ett behof, genom att äfven upptaga en liten byggnadslära eller samling af byggnadsreglor, som kommer att oafbrutet genomgå arbetet, vid sidan af den öfriga texten och få särskild paginering. Att framlägga alla de talrika byggnadsreglor, som tillhöra en fulländad landtbyggnadskonst, skulle emellertid blifva alltför vidlyftigt och tröttande i ett arbete med vårt förelagda syfte. Vi inskränka oss derföre till att angifva de af behofvet mest påkallade förbättringarne och påpeka de allmännaste misstagen, samt huru dessa sednare genom användandet af den egna eftertankan, till stor del utan all kostnad, skulle kunna undvikas, och huru man med det

ändamålsenliga och billiga ofta kan förena äfven skönhetssinnets fordringar. Att under fasthållandet vid denna regel söka så mycket som möjligt utgå ifrån det praktiska byggnadssätt, som är det allmännaste i landet, torde uti ett för folket afsedt arbete vara den säkraste vägen för att vinna förtroende. Äfven denna afdelning kommer att förtydligas, dels genom i texten införda träsnitt, dels genom särskilda taflor.

I närliggande ärbete hafva vi sökt undvika, hvad som med afseende å de förut af oss utgifna »Landtmannabyggnaderna» med skäl anförts emot oss, nemligen att vi byggt trångt och med alltför mycket virke. Som det emellertid, synnerligast hos allmogen, kan uppstå mycket olika